

บทความการจัดการความรู้ ปีงบประมาณ พ.ศ.2563

ชื่อเรื่อง	เทคนิคการปรับปรุงพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ให้ประสบผลสำเร็จ
ชื่อ-สกุลผู้นำเสนอ	ว่าที่ร้อยตรีสุวิชา พงษ์เกิดลาภ
หน่วยงาน	วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา
การจัดการความรู้	ด้านการเรียนการสอน
เบอร์โทรศัพท์มือถือ	0812570313
เบอร์โทรสาร	044-465153
E-Mail address	p.suwichapong@gmail.com

บทสรุปผู้บริหาร

ในการจัดการความรู้ ห้องเรียนเครือข่ายวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา ผู้บริหารได้ตระหนักถึงความสำคัญ โดยได้จัดการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัจจัยความสำเร็จ แนวปฏิบัติ และแนวทางการพัฒนา พบว่า ในการที่จะดำเนินการให้ได้ผลสำเร็จเกิดเป็นแนวปฏิบัติที่ดี มีปัจจัยความสำเร็จ และนำไปสู่แนวทางการพัฒนาต่อไปนั้น มีหลักสำคัญอยู่ 4 ประการ ดังนี้ วิทยาลัยควรให้ความสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้ชัดเจน และถ่ายทอดสู่อาจารย์และบุคลากร เพื่อกลไกขับเคลื่อนการทำงาน สร้างความเข้าใจและสร้างการยอมรับของบุคลากรให้ดำเนินการไปพร้อมกัน การสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงาน ควรจัดให้มีการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานต่อเนื่อง การรายงานผลเพื่อติดตามการดำเนินการ จัดทำรายงานสรุปผล มีข้อตกลงที่มีผลต่อการประเมินการปฏิบัติงานร่วมกัน มีเงื่อนไขการดำเนินงานที่สอดคล้องสัมพันธ์กับการประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการดำเนินงาน โดยใช้หลัก PDCA มีการติดตามผลของการพัฒนาหรือปรับปรุงเป้าหมาย ในระดับภาควิชา และรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ

คำสำคัญ การปรับปรุงพื้นฐาน, การบรรเลงฆ้องวงใหญ่

บทนำ

การศึกษาดนตรีไทยในอดีตนั้น มีลักษณะการถ่ายทอดอย่างระบบตัวต่อตัว โดยเน้นภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ ดังนั้นการศึกษาดนตรีไทยจึงเป็นไปในลักษณะการถ่ายทอดความรู้ ทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีควบคู่กัน โดยที่ไม่สามารถจะแยกออกจากกันได้ ด้วยลักษณะเช่นนี้ ผลสำเร็จจึงปรากฏขึ้นในรูปของผลงานดนตรีไทยเชิงการปฏิบัติ ดังที่ณัฐ สุธัจฉิตต์ (2544 : 202 203) ได้กล่าวถึงการวัดผลทักษะดนตรีไว้ว่า การวัดผลทักษะดนตรีเกี่ยวข้องโดยตรงกับ การปฏิบัติ ซึ่งสามารถกระทำได้ในสองลักษณะตามประเภท ของการปฏิบัติดนตรี คือ การปฏิบัติเดี่ยวและการปฏิบัติกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อกล่าวถึงการวัดผลทักษะดนตรี มักมุ่งเน้นไปสู่การปฏิบัติเดี่ยวมากกว่า เนื่องจากเป็นการวัดผลภาคปฏิบัติ กระบวนการวัดผลจึงต้องกระทำเป็นรายบุคคล ในด้านการเรียนการสอนในศาสตร์ของดนตรีประจำชาติของชาติไทยนั้น ได้มีการบรรจุอยู่ในหลักสูตร การศึกษาตั้งแต่ขั้นพื้นฐานไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต่าง ๆ ล้วนให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ด้านดนตรีไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอนด้าน ศิลปวัฒนธรรมเป็นหลักของชาติไทยมาอย่างยาวนานนั้นคือ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดกระทรวง วัฒนธรรม

วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นสถานศึกษาที่ให้ความรู้ด้านศิลปวิทยาการต่าง ๆ ได้แก่ นาฏศิลป์ ไทย นาฏศิลป์สากล ดุริยางคศิลป์ไทย และดุริยางคศิลป์สากล โดยเปิดรับนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้น มัธยมศึกษาและได้พัฒนาขยายการศึกษาไปจนถึงระดับอุดมศึกษาภายใต้ชื่อสถาบันบัณฑิตพัฒน ศิลป์ โดยในปัจจุบันได้เปิดการศึกษาขยายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยเพื่อส่งเสริมให้มีการเรียน การสอนด้านศิลปวัฒนธรรมในระดับอุดมศึกษา โดยมีสถานศึกษาในสังกัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัย นาฏศิลป์-สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลป์ ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช และวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

การเรียนการสอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ด้านดุริยางคศิลป์นั้น ได้เปิดสอนทั้งด้านดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้าน และดนตรีสากล สามารถแยกออกเป็น 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ปี่พาทย์ เครื่องสาย ขับร้อง ดนตรีพื้นบ้าน และดนตรีสากล โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ปี่พาทย์ถือเป็น ศาสตร์ที่อยู่คู่กับวิทยาลัยนาฏศิลป์มาอย่างยาวนาน การศึกษาความรู้ด้านปี่พาทย์ตามธรรมเนียม ของไทยแต่โบราณ ผู้เรียนจะต้องเริ่มเรียนฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรกเสมอ ฆ้องวงใหญ่เป็น

เครื่องดนตรีที่มีจุดกำเนิดมาอย่างยาวนาน เริ่มต้นจากสมัยสุโขทัยที่มีการใช้ลูกฆ้องประกอบอยู่ในวงดนตรีของไทย แล้วจึงพัฒนาเรื่อยมาจนมีหลายระดับเสียง ผ่านการปรับปรุงจากบูรพาจารย์มาจนกระทั่งเป็นฆ้องวงใหญ่อย่างในปัจจุบันนี้ ฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีไทยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบรรเลงรวมวง เนื่องจากทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินทำนองหลักของวง เป็นแกนหลักให้เครื่องดนตรีชั้นอื่น ๆ ได้แปรทำนองไปตามกลวิธีของตน

นักศึกษาที่เรียนวิชาเอกปีพาทย์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้พื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ที่ดี สามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ตามทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้ ทั้งการจับไม้ การสะบัด การสะเดาะ การประคบมือ ในปัจจุบันสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีเพิ่มมากขึ้น ทำให้การปรับพื้นฐานในการบรรเลงของนักศึกษาหลายคนให้มีสมรรถนะเป็นไปตามมาตรฐานเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง คณะทำงานการจัดการความรู้ด้านการเรียนการสอนได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงจัดทำโครงการการจัดการความรู้ การปรับพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ให้ประสบความสำเร็จ เพื่อช่วยให้นักศึกษามีทักษะที่ดีขึ้น เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานดนตรีไทย และสามารถพัฒนาต่อยอดทักษะความสามารถของตนเองให้ก้าวหน้าเป็นหลักในแวดวงวิชาการดนตรีไทยได้ ตลอดจนช่วยส่งเสริมให้องค์ความรู้ด้านการปฏิบัติและการถ่ายทอดของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีความชัดเจนและเป็นหลักของประเทศในด้านศิลปะทุก ๆ แขนงสืบไป

วิธีการดำเนินงาน

เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรเข้าใจถึงขั้นตอนที่ทำให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ หรือพัฒนาการของความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา ใช้กระบวนการจัดการความรู้ในด้านการเรียนการสอน เรื่อง เทคนิคการปรับพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนมีวิธีการดำเนินการ ปัญหา อุปสรรค ดังนี้

1) การค้นหาความรู้

- แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ โดยกำหนด Expertise Knowledge คือ

1. เป็นครูผู้มีส่วนร่วมในการสอนและการแสดงวิชาทักษะปีพาทย์
2. เป็นครูผู้สอนในวิชาดนตรีและนาฏศิลป์ในวิทยาลัยนาฏศิลป

นครราชสีมา

3. เป็นนักศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

- ประชุมคณะกรรมการจัดการความรู้เพื่อจัดทำ knowledge Mapping

2) การสร้างและแสวงหาความรู้

- กำหนดประเด็นหัวข้อความรู้
- กำหนดบทบาทผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- จัดกิจกรรม Communities of Practice : CoPs โดยกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการเข้า CoPs
- บันทึกองค์ความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมทุกครั้ง

3) การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ

- ทำการรวบรวมความรู้ที่ได้มาเรียบเรียงจัดทำเป็นเอกสาร ซึ่งสามารถสรุปโดยย่อได้ดังนี้

1. แนวทางการปฏิบัติเครื่องดนตรีคือฆ้องวงใหญ่ ในชั้นแรก ได้แก่ ทำนอง และการจับไม้ตี

1. ผู้สอนต้องหมั่นสังเกตท่าทางของผู้เรียนอยู่ตลอด
2. ครูผู้สอนต้องช่วยจัดทำท่างให้ร่างกายของผู้เรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม
3. ครูผู้สอนควรจัดทำท่างและการจับไม้ให้ผู้เรียนจนกว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติ

เครื่องดนตรีได้ด้วยบุคลิกภาพที่ดี

4. ผู้สอนย้ำเตือนผู้เรียนเรื่องบุคลิกภาพอย่างสม่ำเสมอ
5. อาจมีการลงโทษบ้างตามสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนใส่ใจตนเองมากยิ่งขึ้น

2. แนวทางการฝึกหัดปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ ได้แก่ การตีฉาบ

1. ผู้สอนต้องหมั่นสังเกตท่าทางของผู้เรียนอยู่ตลอด
2. ครูผู้สอนต้องช่วยจัดทำท่างให้ร่างกายของผู้เรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม
3. ครูใช้วิธีให้ผู้เรียนฝึกการตีฉาบเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อน จะช่วยให้เด็กมีความ

เข้าใจผู้อื่น และมีแรงจูงใจในการซ้อมมากขึ้น

4. การเคาะจังหวะของครูผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจจังหวะของดนตรี

ยิ่งขึ้น

5. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกซ้อมด้วยตนเองเพื่อเร่งประสิทธิภาพในการฝึกฝน

3. แนวทางการปฏิบัติห้องวงใหญ่ด้วยกลวิธีพื้นฐานอื่น ๆ ได้แก่ การตีไล่เสียงทีละ 1 พยางค์ การตีไล่เสียงครั้งละ 3 พยางค์ การกรอ การตีสะบัดขึ้น การตีสะบัดลง และการสะเดาะ

1. ผู้สอนต้องหมั่นสังเกตท่าทางของผู้เรียนด้วยความเอาใจใส่
2. ครูผู้สอนต้องช่วยจัดท่าทางให้ร่างกายของผู้เรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม
3. ผู้สอนควบคุมให้ผู้เรียนปฏิบัติซ้ำ ๆ จากจังหวะช้า ๆ แล้วจึงค่อยไล่ระดับความเร็วขึ้นไปตามลำดับ
4. การเคาะกำกับจังหวะของครูผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจจังหวะของตนดียิ่งขึ้น
5. วิธีการกรอ เป็นการตีสลับกันไปมาของมือซ้ายและขวา ต้องบังคับให้มือซ้ายตีลงก่อนมือขวา แล้วจบการกรอด้วยมือขวาเสมอ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนลองตีสลับมือไปเรื่อย ๆ เริ่มจากการตีสลับมือกันอย่างช้า ๆ จากนั้นจึงค่อยเพิ่มความถี่ขึ้น
6. ก่อนจะทำการกรอ ให้ยกมือขวาขึ้นสูงกว่ามือซ้ายเล็กน้อย เมื่อถึงเวลาที่ต้องการตี มือซ้ายที่อยู่ต่ำกว่าก็จะตีลงไปที่ลูกฆ้องก่อนมือขวา
7. ผู้สอนกำกับให้ผู้เรียนเมื่อเริ่มตีในพยางค์แรก ผู้เรียนต้องตีลงไปแล้วไม่ต้องยกไม้ขึ้น ให้ตีแล้วกดไว้บนปุ่มลูกฆ้อง แล้วจึงใช้มืออีกข้างหนึ่งตีลูกฆ้องอีก 2 ลูกถัดไปได้ในทันที
8. ผู้สอนต้องควบคุมให้ผู้เรียนได้ฝึกการตีสะบัดทั้งขึ้นและลงซ้ำ ๆ จนมีความชำนาญ
9. ผู้สอนสามารถนำวิธีการสะบัดและสะเดาะมีพจนกเข้าด้วยกัน แล้วให้ผู้เรียนลองฝึกบรรเลงเพื่อเพิ่มศักยภาพความคล่องตัว
10. ครูกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกซ้อมด้วยตนเองเพื่อเร่งประสิทธิภาพในการฝึกฝน

4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้

- ประมวลกลั่นกรองความรู้ที่ได้โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ ตรวจสอบเนื้อหา และรายละเอียดของความรู้
- ปรับปรุงรูปแบบเอกสาร และจัดทำเป็น Knowledge map

5) การเข้าถึงความรู้

- ส่งกระจายความรู้ให้ผู้ใช้หรือผู้ที่สนใจผ่านสื่อ Socialmedia เช่น Facebook หรือ Youtube

6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

- จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำไปใช้ในการเรียนการสอนของนักศึกษา
- จัดนิทรรศการ

7) การเรียนรู้

- ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน
- ติดตามประเมินผล การนำความรู้ไปใช้
- สรุปบทเรียนการดำเนินการจัดการความรู้ นำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานจริงโดยมี

การระบุถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

อภิปรายผลการดำเนินงาน

การอภิปรายผลการจัดการความรู้เรื่องเทคนิคการปรับพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ให้ประสบความสำเร็จ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูอาจารย์นั้นเป็นไปตามเป้าหมายและปัจจัยความสำเร็จดังนี้

เป้าหมายของการจัดการความรู้

1. บุคลากรได้ตระหนักถึงความสำคัญของพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และนำมาพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง
2. เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเรียนการสอน เรื่อง เทคนิคการปรับพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ให้ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการจัดเก็บองค์ความรู้ของการฝึกหัดฆ้องวงใหญ่

ปัญหา อุปสรรคของการจัดการความรู้

- ในขั้นตอนการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้วยภาระงานของอาจารย์มีมากเพราะต้องรับภาระงานของครูชั้นพื้นฐานไปพร้อม ๆ กัน มีผลให้เกิดความล่าช้าในการเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

สรุป

- ผลการจัดการความรู้เรื่อง : เทคนิคการปรับพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ให้ประสบความสำเร็จ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรและชุมชนนั้น ได้ข้อสรุป 3 ด้านดังนี้

ด้านความรู้

1. ความรู้ด้านการเรียนการสอน

- บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น
- เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ความรู้ด้านแผนการจัดการเรียนรู้

- กำหนดจุดมุ่งหมาย และมีวัตถุประสงค์ที่ดี มีประโยชน์แก่นักเรียน
- จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านทักษะ

นักศึกษาสามารถนำความรู้ในด้านการเรียนการสอน ก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการปฏิบัติ
ของตนเอง และพัฒนาทักษะวิชาชีพครู

ด้านสมรรถนะ

1. สมรรถนะด้านตนเอง

- มีความสามารถในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ได้อย่างชำนาญ